

OŠ KOMANDANTA STANETA DRAGATUŠ

DRAGATUŠ 48

8343 DRAGATUŠ

Mentorica:

Nataša Podhostnik, prof. slov.

Avtorice:

Polona Gorše, 8. r.

Eva Plut, 9. r.

Urška Štrekelj, 9. r.

Dragatuš, 2008

ZAHVALA

Zahvaljujemo se mentorici gdč. Nataši Podhostnik za spodbudo in napotke pri izdelavi raziskovalne naloge.

Prav tako se iskreno zahvaljujemo učiteljici gdč. Tihani Malič za pomoč pri prevajanju povzetka v angleški jezik.

Zahvala tudi učencem OŠ Komandanta Staneta Dragatuš za izpolnjevanje anketnega vprašalnika.

Nenazadnje pa gre zahvala tudi ravnateljici ge. Julijani Turnšek Heij za organizacijske usluge.

Polona Gorše, Eva Plut, Urška Štrekelj

POVZETEK

Povod za temo naše raziskovalne naloge z naslovom Zastave v Evropski uniji je Evropsko leto medkulturnega dialoga. V naše raziskovanje smo zajele državne zastave članic Evropske unije. Le-te smo izbrale zato, ker Republika Slovenija leži v Evropi, je od leta 2004 članica Evropske unije in trenutno tudi njena predsedujoča država. Kot taka ima možnosti za širitev dialoga med kulturami, ki je nepogrešljivo sredstvo za zблиževanje evropskih narodov, tako med njimi samimi, kot med kulturami, ki jih sestavljajo.

Namen naloge je prikazati različnost državnih zastav in njihovo simboliko. Ta simbolika se nanaša na barve in vzorce zastav. Zastava, ki je pomemben zunanji znak državljske zavesti, je hkrati tudi zunanji znak zavesti narodovih korenin, njegove preteklosti in upov za bodočnost. Pri oblikovanju državnih zastav je pomembno, da ni prevelike podobnosti z drugimi zastavami, razen kadar se nakazuje povezave, kar omogoča prepoznavnost državne zastave v svetu.

Nekaj besed smo spregovorile tudi o grbih, o pravilnem izobešanju državnih zastav, o razliki med zastavo in bandero ter o podobnostih in razlikah med evropskimi zastavami. Zastavile smo si sedem hipotez. Z njihovo pomočjo smo izdelale anketni vprašalnik, ki smo ga razdelile učencem Osnovne šole Dragatuš. Podatke smo zbirale tudi po literaturi in po internetu. Odgovore smo interpretirale. Izvedele smo, koliko znanja o državnih evropskih zastavah imajo učenci naše šole.

SUMMARY

The reason for our survey *Flags in the European Union* is the European year of intercultural dialogue. In our survey we have focused on the state flags of the countries in the EU.

We have chosen these flags, because the Republic of Slovenia is situated in Europe, it is a member of the EU and at the moment it is its chair country. As such it has an opportunity to spread the dialogue among different cultures, which is an indispensable means of bringing closer the European nations. It brings them and the different cultures closer together.

The purpose of the survey is to show the variations of states' flags and their symbolism. The symbolism in question concerns the colours and the patterns of the flags.

A flag, which is at the same time a sign of the nation's roots, its history and hopes for the future. When one forms a state's flag it is important that it doesn't resemble other flags, except when there is a linkage that enables a better recognition in the world.

We have also mentioned some facts about coat-of-arms and the correct way of hanging out the flags. We have deduced seven hypotheses. With the help of these we have formed a questionnaire for the pupils of OŠ Dragatuš. We have collected the information with the help of various literature and the internet. We have interpreted the answers. We have found out how much do the pupils at our school know about the European states' flags.

KAZALO

1 UVOD	6
1.1 Cilji	7
1.2 Hipoteze	8
2 TEORETIČNI DEL	9
2.1 Zastave	9
2.2 Grbi	9
2.3 Zakon o grbu, zastavi in himni Republike Slovenije ter o slovenski narodni zastavi	10
2.4 Razlika med zastavo in bandero	13
2.5 Zastave evropskih držav in njihova simbolika	14
2.5.1 <i>Evropa</i>	14
2.5.2 <i>Republika Slovenija</i>	14
2.5.3 <i>Avstrija</i>	15
2.5.4 <i>Grčija</i>	15
2.5.5 <i>Bolgarija</i>	16
2.5.6 <i>Finska</i>	16
2.5.7 <i>Francija</i>	17
2.5.8 <i>Irska</i>	17
2.5.9 <i>Španija</i>	17
2.5.10 <i>Nemčija</i>	18
2.5.11 <i>Italija</i>	18
2.5.12 <i>Madžarska</i>	19
2.5.13 <i>Švedska</i>	19
2.5.14 <i>Združeno kraljestvo Velike Britanije in Severne Irske</i>	19
2.5.15 <i>Estonija</i>	20
2.5.16 <i>Danska</i>	20
2.5.17 <i>Belgija</i>	21
2.5.18 <i>Romunija</i>	21
2.5.19 <i>Malta</i>	21
2.5.20 <i>Portugalska</i>	22
2.5.21 <i>Luksemburg</i>	22
2.5.22 <i>Litva</i>	23

2.5.23 Latvija	23
2.5.24 Češka	23
2.5.25 Slovaška	24
2.5.26 Poljska	24
2.5.27 Nizozemska	25
2.5.28 Ciper	25
2.6 Podobnosti in razlike med evropskimi državnimi zastavami	26
3 EKSPERIMENTALNI DEL	27
4 REZULTATI	28
5 RAZPRAVA	36
6 ZAKLJUČEK	38
7 LITERATURA	39
8 PRILOGA (anketni vprašalnik)	

1 UVOD

V Slovarju slovenskega knjižnega jezika¹ je naslednja dikcija: **zastáva** -e ž (â) **1.** *kos tkanine določene barve ali več barv, ki predstavlja simbol kake države, naroda, organizacije*: zastava plahuta, plapola, vihra v vetru; s stolpa se vije zastava; dvigniti zastavo na drog pred taborom; izobesiti, sneti zastavo; razviti, zвити zastavo; /.../ belo-modro-rdeča zastava; tribarvna zastava / brigadna zastava; društvena zastava *prapor*; državna, slovenska zastava; olimpijska zastava; zastava Rdečega križa / bela zastava *kos bele tkanine na drogu kot znamenje vdaje, pripravljenosti na pogajanje*; črna ali žalna zastava *kos črne tkanine na drogu kot znamenje žalovanja*; /.../

Točnega podatka, kdaj so nastale prve zastave in kdo jih je uporabljal, nimamo, vemo le, da »prazastave« niso bile takšne kot današnje zastave. Vendar so služile istemu namenu – prepoznati lastnika. Prazastave, ki so jih našli arheologi na Kitajskem, v Egiptu, poznejše rimske in ostale, imenujejo zastavoslovci strokovno »veksiloidi«.²

Zastave so lahko različne velikosti in oblike (pravokotne, kvadratne, trikotne itd.). Narejene so iz blaga, ki je lahko enobarvno ali pa sestavljeno iz različnih barv. Lahko vsebujejo simbole ali pa so brez njih. Pritrjene naj bi bile na kopju ali pa na zastavnem drogu. Njihove barve pa naj bi izhajale iz državnih grbov. Zastave naj bi predstavljale vse tisto, kar je državnega in nacionalnega pomena.

Zastavoslovje ali veksilologija je ena izmed najmlajših samostojnih ved na svetu. Obdržalo je vsa stara pravila, ker pa je v zadnjih stoletjih nastalo veliko novih držav, se je moralo tudi malo modernizirati – dodalo je npr.: nove barve, ki ne spadajo v osnovne heraldične (oranžna, svetlo modra). Po koncu druge svetovne vojne se je zastavoslovje odcepilo od grboslovja. Skupaj sta bili dolga stoletja, saj sta nastali med križarskimi vojnami, zato tudi pravimo, da je heraldika mati zastavoslovja.³

Grboslovje ali heraldika je veda o zgodovini, pravilih in zakonitostih izdelave ter uporabe barvnih uporabnih znakov – grbov, ki so jih uporabljali prvotno na ščitih vitezov, da so se v napadu razlikovali od nasprotnikov. Prvi grbi naj bi se pojavili že

¹ Slovar slovenskega knjižnega jezika. Ljubljana: DZS, 1998.

² Roger Gogala: Tisočletna govorica zastav. Ljubljana: Forma 7, 2002. 8–9.

³ Prav tam. 12.

približno leta 1130. Osnova heraldike so grbi, ki so po določenih osnovah in pravilih oblikovane ter pobarvane oznake ali pa tudi značke. Le-te predstavljajo neko osebo, družino ali pa večjo skupino ljudi (vitezi, meščani, državljani ...). Neka vrsta grbov so tudi grbi klubov, društev, vendar niso oblikovani po pravilih heraldike. Grbi naj bi bili narejeni tako, da se jih hitro in z lahkoto prepozna. Vedno so postavljeni pokončno, idealno razmerje med višino in širino pa je 6 : 5.⁴

1.1 Cilji

Povod za temo naše raziskovalne naloge je Evropsko leto medkulturnega dialoga. V naše raziskovanje smo zajele državne zastave članic Evropske unije. Le-te smo izbrale zato, ker Republika Slovenija leži v Evropi, je od leta 2004 članica Evropske unije in trenutno tudi njena predsedujoča država. Kot taka ima možnosti za širitev dialoga med kulturami, ki je nepogrešljivo sredstvo za zблиževanje evropskih narodov, tako med njimi samimi, kot med kulturami, ki jih sestavljajo.

Namen naloge je prikazati različnost državnih zastav in njihovo simboliko. Ta simbolika se nanaša na barve in vzorce zastav. Zastava, ki je pomemben zunanji znak državlanske zavesti, je hkrati tudi zunanji znak zavesti narodovih korenin, njegove preteklosti in upov za bodočnost. Pri oblikovanju državnih zastav je pomembno, da ni prevelike podobnosti z drugimi zastavami, razen kadar se nakazuje povezave, kar omogoča prepoznavnost državne zastave v svetu.

Za pravilno izobešanje zastav imamo pri nas sprejet tudi zakon, ki se uporablja v primerih stalne in občasne izobešanosti le-teh. Vendar ugotavljamo, da zastave niso vedno pravilno izobešene, tudi v primerih državnih slovesnosti.

Potrebno je poudariti, da smo raziskovale le državne zastave.

Izdelale bomo anketni vprašalnik, ki ga bomo razdelile učencem Osnovne šole Dragatuš. Podatke bomo zbirale tudi po literaturi in po internetu, vendar smo že na začetku naletele na prvo oviro, saj je literature in internetnih strani o zastavah zelo

⁴ Roger Gogala: Tisočletna govorica zastav. Ljubljana: Forma 7, 2002. 13.

malo. Odgovore bomo interpretirale. Izvedele bomo, ali učenci naše šole prepoznajo evropske zastave.

1.2 Hipoteze

Zastavile smo si naslednje hipoteze:

HIPOTEZA 1:

Najbolj prepoznavni zastavi med učenci OŠ Dragatuš sta evropska in slovenska zastava.

HIPOTEZA 2:

Večina evropskih zastav si je podobnih.

HIPOTEZA 3:

Zastave so oblikovane na osnovi pomembnih zgodovinskih dogodkov.

HIPOTEZA 4:

Vse zastave nimajo grbov.

HIPOTEZA 5:

Večina grbov ima narisane podobe in ne samo barv.

HIPOTEZA 6:

Vsi učenci OŠ Dragatuš poznajo pravila izobešanja zastav.

HIPOTEZA 7:

Učenci OŠ Dragatuš ne poznajo razlike med zastavo in bandero.

2 TEORETIČNI DEL

V teoretičnem delu raziskovalne naloge bomo s pomočjo zbrane literature predstavile simboliko in obliko zastav ter grbov. Raziskale smo tudi pravila izobešanja zastav, razliko med zastavo in bandero, zgodovino, simboliko in podobnosti ali razlike evropskih državnih zastav.

2.1 Zastave

Zastave so lahko narejene v različnih oblikah (pravokotne, kvadratne, trikotne itd.) in velikostih. Dalje lahko zastavo opišemo kot kos blaga, ki je enobarven ali sestavljen iz različnih barv, ki je okrašen s simboli ali pa je tudi brez njih, ki je pritrjen na nekem zastavnem drogu ali kopju. Zastava naj bi predstavljala vse tisto, kar je državnega in nacionalnega pomena. Njene barve pa izhajajo iz barv, ki so v grbu neke države. Praviloma naj bi izhajale tudi barve deželnih ali mestnih zastav iz njihovih grbov.

Nekatere zastave imajo skupne barve, vendar različen raspored barv in morda tudi različno obliko barvnih polj. Po razvrstitvi skupnih barv imamo v Evropi panslavistične barve: bela, modra in rdeča barva. Sem seveda sodi tudi slovenska tribarvnica.⁵

2.2 Grbi

Grbi so po določenih osnovah in pravilih oblikovane in pobarvane oznake ali značke, ki predstavljajo neko osebo, družino ali pa večjo skupino ljudi, denimo vitezov, meščanov, državljanov itd. Grbi naj bi bili zasnovani tako, da so hitro prepoznavni, enostavni in preprosti za izdelavo.

Grbi so vedno predstavljeni v pokončni legi. Po tradiciji naj bi veljalo pravilo, da naj bo grb višji, kot je njegova širina. V idealnih primerih naj bi bilo to razmerje, se pravi višine proti širini, 6 : 5. Za prepoznavnost grbov so seveda bolj kot oblika pomembne barve. Kar precej grbov je, v katerih so zastopane samo barve - brez podob. Večina ostalih grbov pa ima narisane podobe, kakor tudi različne simbolične risbe. Pogosto so v grbih stilizirane rože in obrisi gradov. V velikem številu grbov se pojavljajo tudi živali: orli, levi, panterji in razne pravljичne živali.

⁵ Roger Gogala: Tisočletna govorica zastav. Ljubljana: Forma 7, 2002. 12, 30.

Pomembno vlogo igrajo v heraldiki barve. Osnovnih heraldičnih barv pa je samo šest: bela, črna, rdeča, modra, zelena in rumena. Bela in rumena barva sta barvi kovine: prva predstavlja srebro, rumena pa zlato. Omenjeni barvi se v grbih in zastavah ne bi smeli pojavljati skupaj, brez neke druge barve, ki ju mora ločevati. V zvezi z barvami kovin in ostalih barv je nastalo pomembno heraldično pravilo: kovino na barvo, barvo na kovino. (Primer – postavi belo barvo kovine k rdeči ali neki drugi barvi, modro barvo h kovini – k beli ali zlati barvi.)⁶

2.3 Zakon o grbu, zastavi in himni Republike Slovenije ter o slovenski narodni zastavi⁷

III. ZASTAVA

12. člen

Zastava je stalno izobešena:

1. na poslopih, v katerih je sedež predsednika republike, sedež državnega zbora, sedež državnega sveta in sedež vlade;
2. na območju mejnih prehodov;
3. na poslopiju predstavništva R Slovenije v tujini in na prevoznih sredstvih, ki jih vodja predstavništva uporablja pri opravljanju uradne dolžnosti, v skladu z mednarodnimi predpisi in običaji države, v kateri je predstavništvo oziroma s pravili in prakso mednarodne organizacije, pri katerih je predstavništvo;
4. na ladjah in na drugih plovilih; z zastavo so označena tudi letala in druga prevozna sredstva, ob pogojih in na način, ki jih določajo predpisi.

13. člen

Zastava se izobesi:

1. Ob praznikih Republike Slovenije, in sicer:
 - na dan 27. aprila, dan upora proti okupatorju,
 - na dan 1. in 2. maja, praznik dela,
 - na dan 25. junija, dan državnosti,
 - na dan 26. decembra, dan samostojnosti.

⁶ Roger Gogala: Tisočletna govorica zastav. Ljubljana: Forma 7, 2002. 13.

⁷ http://www2.gov.si/zak/zak_vel.nsf/zakposop/1994-01-2392?OpenDocument

Zastava se v primerih iz te točke izobesi na poslopijih, v katerih so uradni prostori državnih organov, organi lokalnih skupnosti, lahko pa tudi na drugih javnih objektih, na stanovanjskih hišah ter na drugih primernih krajih; zastava je izobešena ves čas praznikov.

2. Ob uradnem slovesu od predsednika republike, predsednika državnega zbora oziroma predsednika državnega sveta, kadar odhaja iz R Slovenije na obisk v tujo državo in ob njegovem sprejemu, kose spet vrne v R Slovenijo.
3. Ob uradnem prihodu voditelja tuje države ali pooblaščenega predstavnika mednarodne organizacije v R Slovenijo, oziroma ob slovesu pri njegovem odhodu iz R Slovenije.
4. Na dan žalovanja, ki ga določi Vlada R Slovenije, in to spuščeno na pol droga.
5. V drugih primerih ob pogojih in na način, ki jih določi zakon.

V primerih iz 1., 4. in 5. točke prejšnjega odstavka tega člena je poleg zastave lahko izobešena tudi slovenska narodna zastava; na območjih, kjer živita italijanska in madžarska narodna skupnost, je lahko izobešena tudi zastava narodne skupnosti.

14. člen

Zastava se lahko izobeša:

1. ob mednarodnem srečanju, športnih, kulturnih in drugih tekmovanjih, humanitarnih, vojaških in drugih prireditvah ter javnih shodih, na katerih se R Slovenija predstavlja oziroma katerih se udeležuje, v skladu s pravili in običaji takšnih shodov;
2. ob praznikih lokalnih skupnosti;
3. pri javnih manifestacijah, ki so pomembne za R Slovenijo in jih določi Vlada R Slovenije;
4. v drugih primerih, če uporaba zastave ni v nasprotju s tem zakonom.

Zastava je lahko izobešena za označevanje poslopij, v katerih so sedeži ministrstev ali drugih državnih organov in organov državne skupnosti.

V primeru iz 2., 3. in 4. točke prvega odstavka tega člena se poleg zastave lahko izobesi tudi slovenska narodna zastava; na območjih kjer živita italijanska, oziroma madžarska narodna skupnost, je treba izobešati tudi zastave narodne skupnosti.

15. člen

Z grbom in zastavo so označena prevozna sredstva, ki jih uporabljajo predsednik republike, predsednik državnega zbora, predsednik državnega sveta in predsednik vlade.

16. člen

Če je zastava R Slovenije izobešena poleg kakšne druge zastave, mora biti, gledano od spredaj, vselej na levi strani; izjemoma sme biti, gledano od spredaj, na desni strani zastave tuje države ali mednarodne organizacije, kadar je ta zastava izobešena ob uradnem obisku voditelja tuje države oziroma pooblaščenega predstavnika mednarodne organizacije.

Če je zastava R Slovenije izobešena skupaj z dvema ali več drugimi zastavami na prekrizanih drogovih, mora biti, gledano od spredaj, drog z zastavo Slovenije postavljen pred drogovimi teh zastav.

Če je zastava R Slovenije izobešena skupaj z dvema drugima zastavama, mora biti zastava Slovenije v sredini. Če je zastava R Slovenije izobešena z več drugimi zastavami, je zastava Republike Slovenije:

- če so druge zastave zvrščene v krogu – v sredini kroga tako, da jo je razločno videti;
- če so druge zastave zvrščene v polkrogu – v sredini polkroga;
- če so druge zastave zvrščene v kolono – na čelu kolone;
- če so druge zastave zvrščene v vrsti, je na prvem mestu v vrsti oziroma gledano od spredaj, na levi strani;
- če so druge zastave zvrščene v skupini – na čelu skupine.

17. člen

Če je zastava izobešena na drogu, morajo biti barve zastave razporejene od zgoraj navzdol po temle vrstnem redu: bela, modra, rdeča; grb mora biti, gledano od spredaj, na levi strani zastave v levem zgornjem kotu.

18. člen

Če je slovenska narodna zastava izobešena na drogu, morajo biti barve zastave razporejene od zgoraj navzdol po temle vrstnem redu: bela, modra, rdeča.

19. člen

Zastava se dviga in spušča, izobeša in snema oziroma prenaša ob uradnih priložnostih z običajno počastitvijo, v skladu z običaji oziroma predpisi o pozdravljanju zastav.

2.4 Razlika med zastavo in bandero

Imamo 2 slovenski zastavi: državno z grbom in nacionalno brez grba. Nacionalna brez grba naj bi visela po zasebnih hišah, državna pa pred parlamentom, na državnih ustanovah, šolah itd.

V 17. členu zakona piše: Če je zastava izobešena na drogu, morajo biti barve zastave razporejene od zgoraj navzdol po temle vrstnem redu: bela, modra, rdeča; grb mora biti gledano od spredaj na levi strani zastave v levem zgornjem kotu.

Ta člen torej govori o državni zastavi.

V 18. členu istega zakona pa je zapisano: Če je slovenska narodna zastava (brez grba) izobešena na drogu, morajo biti barve zastave razporejene od zgoraj navzdol po temle vrstnem redu: bela, modra, rdeča.

Če bi v Slovenijo prišel predsednik ali predstavnik iz druge države, bi morala slovenska zastava viseti na levi strani, tuja pa na desni.

Izobešanje zastav v obliki bander se je pri nas pojavilo po letu 1980, vendar tako da so posamezniki razvili slovensko zastavo prek okenske police. Zato je prihajalo do številnih napak ali natančneje povedano - kar veliko število prek oken spuščениh zastav je viselo tako, da so predstavljale srbsko zastavo. Množično izobešanje zastav v stilu bander pa se je pojavilo po naši osamosvojitvi.

Če zastava visi navpično - kot bandera, potem naj bi bilo razmerje med širino in dolžino 1:6 ali celo 1:8. V tem primeru mora biti grb postavljen navpično, oziroma vzporedno z barvnimi polji zastave.⁸

⁸ Roger Gogala: Tisočletna govorica zastav. Ljubljana: Forma 7, 2002. 61–62

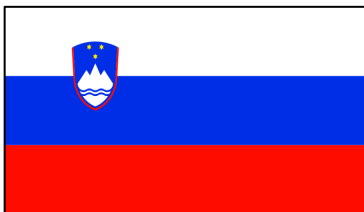
2.5 Zastave evropskih držav in njihova simbolika

2.5.1 EVROPA

Evropska zastava predstavlja Evropsko unijo, enotnost Evrope ter njeno identiteto v širšem smislu besede. Krog zlatih zvezd je simbol solidarnosti in harmonije med evropskimi narodi. Število zvezd na zastavi nima nič skupnega s številom držav članic. Število dvanajst velja za tradicionalen simbol popolnosti, celovitosti in enotnosti. Zastava torej ostaja nespremenjena ne glede na širitve Unije. Zgodovina zastave sega do leta 1955. V tem času je Evropska unija obstajala še kot Evropska skupnost za premog in jeklo in je štela le šest držav članic. Nekaj let pred tem je bil ustanovljen številčnejši Svet Evrope, ločen organ, ki se je zavzemal za človekove pravice ter spodbujal Evropsko kulturo. Svet Evrope je precej časa razmišljal o uvedbi svojega simbola in se po številnih razpravah odločil za sedanjega - krog dvanajstih zlatih zvezd na modri podlagi. Število dvanajst je v različnih izročilih simbol popolnosti, spominja pa tudi na število mesecev v letu ter ur na številčnici. Krog je med drugim tudi simbol enotnosti. Tako je nastala evropska zastava, ideal enotnosti med evropskimi narodi. Svet Evrope je nato začel spodbujati druge evropske institucije, naj tudi same za svoj simbol sprejmejo to zastavo. Leta 1983 se je na poziv odzval Evropski parlament, leta 1985 pa so jo končno vsi predsedniki držav ter vlad sprejeli za uradni simbol Evropske unije, ki je tedaj nosila ime Evropske skupnosti. Od začetka leta 1986 to zastavo uporabljajo vse evropske institucije. Evropska zastava je edini simbol Evropske komisije, izvršilne veje Evropske unije. Druge institucije in organi Unije poleg nje uporabljajo tudi lasten simbol.⁹

2.5.2 REPUBLIKA SLOVENIJA

Slovenska zastava je bila sprejeta 25. junija 1991. Njeno razmerje je 1 : 2.

Istega dne kot zastava je bil določen tudi državni grb.

Zgodovina: Slovenci so 1848 objavili

⁹ http://europa.eu/abc/symbols/emblem/index_sl.htm

program Zedinjene Slovenije in za narodne barve sprejeli stare grbovne dežele Kranjske (bela, modra, rdeča). Zastavo so uporabljali tudi po 1918 in v NOB 1941 – 45. Po 1945 je postala zastava Republike Slovenije v federativni Jugoslaviji, vendar je bila v sredini zlato obrobljena rdeča zvezda. Od osamosvojitve Slovenije 1991 je namesto zvezde na zastavi v zgornjem levem kotu državni grb, barvne proge pa so ostale iste.

Državni grb je rdeče obrobljen moder ščit z likom Triglava – slovenski narodni simbol, ki je bil v znaku Osvobodilne fronte in v grbu Slovenije 1945-91, pod njim sta valovnici, ki ponazarjata reke in morje. Nad Triglavom pa so tri zvezde iz grba knezov Celjskih.¹⁰

2.5.3 AVSTRIJA

Po izročilu naj bi se avstrijski vojvoda nekoč tako divje bojeval, da je kri namočila vse belo ogrinjalo, razen dela pod opasico za meč. Zato je sprejel rdečo in belo za barvi svojega prapora.

Zgodba je morda izmišljena, toda rdeča, bela in rdeča proga so znamenje Avstrije že več kot 800 let. O rabi takšne zastave poroča zapisek iz 1191, kar priča, da je avstrijska zastava ena najstarejših na svetu. Barvi sta bili v rabi v času, ko je bila Avstrija del Svetega rimskega cesarstva pod Habsburžani (do leta 1806) in tudi pozneje. Po odstititvi dinastije Habsburžanov 1918 so ju sprejeli za zastavo republike (do priključitve k Nemčiji 1938). Razmerje zastave je 2:3.¹¹

2.4.4 GRČIJA

Sedanja grška zastava ima enake barve kot tista, razvita ob pridobitvi neodvisnosti od turškega cesarstva po vojskovanju 1821-29. V 19. stoletju je Grčija uporabljala na morju in na kopnem modro zastavo z belim križem in brez prog. Zdaj je takšna zastava ohranjena v državnem grbu in v zgornjem kotu belo-modro progaste zastave. Spreminjal se je tudi odtenek modre barve. Zdaj je uporabljena prvotna svetlo modra iz 1821. Po 1974 so začasno uvedli na zastavi temnejši, mornariški odtenek modre barve, ki ponazarja morje in nebo. Grški križ v levem zgornjem kotu pomeni krščansko vero Grkov. Devet prog

¹⁰ Dušan Voglar (prevod): Zastave sveta. Ljubljana: Slovenska knjiga, 1999. 156.

¹¹ Prav tam. 151.

predstavlja devet zlogov v grškem klicu »Svoboda ali smrt« v času vojskovanja Grkov za neodvisnost. Bela pa ponazarja čistost grškega boja za neodvisnost. Razmerje zastave je 2:3.¹²

2.5.5 BOLGARIJA

Pod turško oblastjo Bolgarija ni imela zastave. Ko je 1878 postala samostojna kneževina, je sprejela prilagojene panslovanske barve slovanskih narodnih gibanj druge polovice 19. stoletja. Bolgarija je ohranila belo in rdečo kot vodoravni progi, značilni za rusko zastavo, modro pa je zamenjala z zeleno.

V času neodvisnega carstva oz. kraljestva se bolgarska zastava ni spreminjala. Po razglasitvi za ljudsko republiko 1946 so na levi del bele proge dodali državni grb; ta je vseboval vzpenjajočega se leva, rdečo zvezdo kot znamenje komunizma in pozneje še zobato kolo kot ponazoritev industrializacije, vse skupaj pa sta obdajala žitna snopa. Leta 1990 so grb odstranili z zastave zaradi komunističnega pomena. Zdaj je bolgarska zastava brez dodatnih znamenj.

Čeprav so bile barve izbrane pod vplivom panslavizma, velja, da bela pomeni ljubezen do miru, rdeča pa pogum ljudstva. Zelena, ki je prišla na zastavo namesto običajne panslovanske modre, naj bi poudarila mladost naroda. Razmerje zastave je 3:5.¹³

2.5.6 FINSKA

Finska zastava je bila sprejeta po osamosvojitvi Rusije 29. maja 1918. Finska zastava je zasnovana na podlagi skandinavskega križa, ki je modre barve, kar pomeni finsko modro nebo in tisočera jezera. Na zastavi vidimo tudi belo barvo, ki predstavlja sneg. Oblika zastave

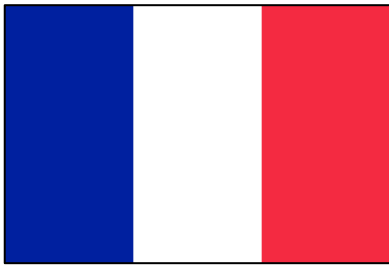
izvira iz 19. st. Razmerje zastave je 11:18.¹⁴

¹² Dušan Voglar (prevod): Zastave sveta. Ljubljana: Slovenska knjiga, 1999. 163.

¹³ Prav tam. 162.

¹⁴ Prav tam. 115.

2.5.7 FRANCIJA

Zastavo so uvedli po revoluciji 1789. Ob obisku kralja v Parizu 17. julija 1789 pa so začeli uporabljati kokardo, sestavljeno iz barv, ki so tudi na zastavi, tj. modra in rdeča, ki sta barvi Pariza, in bela barva Burbonov, v znamenje zveze med ljudstvom in monarhom. Ta tribarvnica je pozneje postala simbol revolucijskega gesla »svoboda, enakost, bratstvo«. Francoska zastava je veliko vplivala tudi na zastave drugih držav. Sprejeta je bila 15. februarja 1794. Razmerje zastave je 2:3.¹⁵

2.5.8 IRSKA

Navdih za izdelavo irske zastave jim je dajala francoska zastava. Prvič so jo uporabljali bojovníki za neodvisnost v evropskem revolucijskem letu 1848. Šele leta 1916 so jo začeli šteti za irsko narodno zastavo. Uradno pa je bila sprejeta 21. januarja 1919 ob razglasitvi neodvisnosti. Na zastavi vidimo zeleno barvo, ki pomeni večinsko katoliško prebivalstvo, oranžno, ki predstavlja protestante in belo, ki ponazarja sožitje pripadnikov obeh veroizpovedi. Razmerje zastave je 1:2.¹⁶

2.5.9 ŠPANIJA

Razmerje španske zastave je 2 : 3, sprejeta je bila 19. julija 1927. Rdeča in rumena sta skupni grbovni barvi Kastije in Aragona, ki sta se povezala leta 1479. Zgodovina: Španski kralj je leta 1785 uvedel rumeno-rdečo zastavo za razlikovanje španskih ladij od drugih. Rumena in rdeča veljata za španski barvi, čeprav je bila rumeno-rdeča zastava uradno sprejeta šele 1927. Ko je postala Španija leta 1931 republika, je bila sprejeta nova zastava z enako širokimi rdečo, rumeno in škrlatno progo. Škrlatna naj bi ponazarjala grbovno barvo Leona in Granade. Diktator Franco je med svojo vladavino odpravil republiko, pa tudi zastavo je

¹⁵ Dušan Voglar (prevod): Zastave sveta. Ljubljana: Slovenska knjiga, 1999. 133.

¹⁶ Prav tam. 127.

spremenil, in sicer je namesto škrlatne uvedel spet rdečo. Po Francovi smrti pa so rdeči progi zožili.¹⁷

2.5.10 NEMČIJA

Nemška zastava je bila sprejeta 23. maja 1949. Narejena je v razmerju 3 : 5.

Barve so povzete po tistih na uniformah nemških vojakov v vojnah z Napoleonom.

Še v polovici 19. stoletja je bila Nemčija razdeljena na veliko fevdalnih držav. Leta 1848 so jih poskusili povezati; čeprav ni nastala enotna država, so se odločili za zastavo, sestavljeno iz črne, rdeče in zlate vodoravne proge. Današnja črno-rdeča-rumena zastava je bila sprejeta že leta 1832.

Zgodovina: Ko je 1871 nastalo združeno Nemško cesarstvo, niso sprejeli tribarvnice iz 1848, temveč po predlogu pruskega kanclerja Bismarcka črno-belo-rdečo. V njej so bile združene rdeča barva zveze Hanse ter črna in bela Prusije.

Leta 1919 je Nemčija postala republika in sprejela zastavo s črno, rdečo in zlato progjo. Nacisti so ob prevzemu oblasti 1933 uvedli rdečo zastavo s svastiko v belem krogu na sredini. Po 1949 sta obe nemški državi uporabljali zastavo iz 1919. Vzhodna Nemška demokratična republika je nanjo dodala svoj državni grb, Zahodna republika Nemčija pa je uporabljala zastavo brez dodatkov, kakršna je zdaj v rabi za ponovno združeno nemško državo.¹⁸

2.5.11 ITALIJA

Italijansko zastavo je določil Napoleon 1796, ko je potoval v Italijo. Vse do leta 1798 so bile črte na zastavi vodoravne. Navpično tribarvnico pa so uporabljali do Napoleonovega padca 1814. Zastava je bila ponovno sprejeta 18. junija 1946 po odpravi monarhije. Odstranili so ji tudi grb rodbine Savoja. Italijansko zastavo, ki jo imamo sedaj v EU, predstavljajo tri navpične barve, in sicer zelena, ki je bila Napoleonova najljubša barva, bela, ki so jo dodali za razločevanje od Mehiške zastave, in rdeča. Razmerje zastave je 2:3.¹⁹

¹⁷ Dušan Voglar (prevod): Zastave sveta. Ljubljana: Slovenska knjiga, 1999. 138.

¹⁸ Prav tam. 120.

¹⁹ Prav tam. 141.

2.5.12 MADŽARSKA

Sedanjo zastavo so prvič razvili v revoluciji 1848-49. Uporaba treh barv je povzeta po francoski tribarvnici. Rdeča, bela in zelena izvirajo iz 9. stoletja. Prvič so jih uporabili 1608 v času kralja Matije II. Do 1945 je bila v sredini državne zastave kraljeva krona, v času republike Madžarske 1945-49 pa Kossuthov republikanski grb. Ko so oblast prevzeli komunisti, je prišel na zastavo državni grb, izoblikovan v sovjetskem slogu. Leta 1990 je Madžarska znova sprejela stari kraljevski grb, vendar ga ni umestila na zastavo. Rdeča barva pomeni moč, bela poudarja zvestobo, zelena pa ponazarja upanje. Razmerje zastave je 2:3.²⁰

2.5.13 ŠVEDSKA

Razmerje švedske zastave je 5 : 8, sprejeta je bila 22. julija 1906.

Rumena in modra sta prevzeti iz državnega grba. Značilni skandinavski križ pa je po zgledu danske zastave.

Zgodovina: Sedanja zastava je bila sprejeta 1906, vendar so podobno uporabljali skoraj že 4 stoletja prej. Oblika temelji na skandinavskem križu. Modra in rumena sta vzeti iz državnega grba, ki ima tri zlate krone na modrem polju in izvira iz 14. stoletja. Zanimivo je, da vsakega 6. junija praznujejo državni dan zastave, saj je bil ta dan leta 1523 izvoljen kralj Gustav Vasa in istega dne leta 1809 je Švedska sprejela novo ustavo.²¹

2.5.14 ZDRUŽENO KRALJESTVO VELIKE BRITANIJE IN SEVERNE IRSKE

Zastava Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske je bila sprejeta 1. januarja 1801. Njeno razmerje zastave je 1 : 2.

Beli poševni prekrižani proggi na modri podlagi sta povzeti po škotskem Andrejevem križu. Kraki rdečega irskega poševnega križa sv. Patrika se v položaju menjavajo s kraki

²⁰ Dušan Voglar (prevod): Zastave sveta. Ljubljana: Slovenska knjiga, 1999. 153.

²¹ Prav tam. 114.

belega Andrejevega križa. Rdeči križ z belo obrobo je prenesen z angleške zastave z Jurijevim križem.

Zastava zveze Anglije, Škotske in Severne Irske je med najbolj znanimi v svetu, deloma zaradi nenavadne podobe, deloma zaradi razširjenosti in pomena nekdanjega britanskega imperija.

Zgodovina: Ko je škotski kralj Jakob postal 1603 tudi kralj Anglije, sta v personalni uniji povezani državi ohranili vsaka svojo zastavo. Zastavi z Andrejevim in Jurijevim križem tako še zdaj uporabljata Škotska in Anglija. Kralj Jakob je 1606 menil, da mora novo zvezo poudarjati tudi nova zastava, in ukazal, da morajo ladje Velike Britanije izobešati novo zastavo (Union Flag, Union Jack), sestavljeno iz angleškega Jurijevega in škotskega Andrejevega križa.

Ko se je 1801 v zvezo vključila tudi Irska, so na zastavo vnesli še t.i. Patrikov križ. Krake Andrejevega in Patrikovega križa so razporedili premenjalno.²²

2.5.15 ESTONIJA

Tribarvnico so uporabljali študentje 1881 med bojem z ruskimi vojaki; Estonija je pripadala Rusiji od 1721. Estonci so se spet odločili za isto zastavo 1990. Barve ponazarjajo zgodovino, značaj prebivalcev in krajino. Modra je barva zvestobe in hkrati pomeni nebo, morje in jezera. Črna barva poudarja nekdanje trpljenje Estoncev, prst in staresvetne kmečke črne suknjiče. Bela barva pomeni vrlino in boj Estoncev za svobodo, pa tudi brezovo lubje in sneg.

Razmerje zastave je 7:11.²³

2.5.16 DANSKA

Danska zastava je bila sprejeta leta 1625. Narejena je po razmerju 28 : 37.

K drogu pomaknjen križ je temeljna oblika za zastave ostalih skandinavskih držav. Zastava je bila sprva kvadratna, vendar se je kasneje ob povečanju v pravokotnik en krak križa podaljšal. Zgodovina: Danska je najstarejša še obstoječa monarhija v Evropi, ki pa ima hkrati tudi najstarejšo zastavo, ki se imenuje Dannebrog (Danska prtenina). Legenda pravi, da se je krvavo rdeča zastava

²² Dušan Voglar (prevod): Zastave sveta. Ljubljana: Slovenska knjiga, 1999. 128.

²³ Prav tam. 116.

z belim križem pojavila na nebu tedanjemu kralju Valdemarju II. med osvajanjem Estonije leta 1219. Morda pa je bila zastava papeževo darilo na križarskem pohodu.²⁴

2.5.17 BELGIJA

Zastava Belgije je bila sprejeta 23. januarja 1831. Belgijska zastava je v razmerju 13 : 15. Črna barva na državni zastavi je povzeta iz grbovnega ščita, zlata barva je tudi barva leva v grbu, rdeča barva pa je vzeta po krempljih in jeziku grbovnega leva.

Zgodovina: Že pred osamosvojitvijo so Belgijci uporabljali črno, rumeno in rdečo, ki so povzete iz grba Brabanta (črn ščit, na njem zlat lev z rdečimi kremplji in jezikom). Zastavo s temi barvami so prvič razvili 1792 pripadniki gibanja za neodvisnost od Avstrije. Le da so bile takrat barve postavljene v vodoravni legi. Šele po odcepitvi od kraljevine Nizozemske so leta 1831 uvedli navpične proge po zgledu francoske tribarvnice in s tem poudarili svobodo in revolucijo. In od takrat se zastava ni spremenila.²⁵

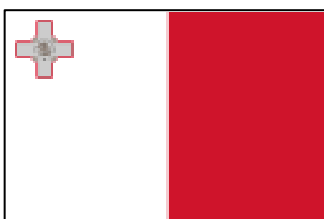
2.5.18 ROMUNIJA

Romunska zastava je bila sprejeta 27. decembra leta 1989. Njeno razmerje je 2 : 3.

Modra barva v zastavi ponazarja del zastave kneževine Moldavije, rumena barva je bila del zastave kneževine Vlaške, rdeča barva pa pomeni enotnost Romunije, saj sta se obe barvi nahajali v obeh zastavah kneževin, Vlaške in Moldavije. Zgodovina: Sedanje zastava je nastala že leta 1848 iz barv Moldavije in Vlaške.²⁶

2.5.19 MALTA

21. septembra 1964 je bila sprejeta malteška zastava. Razmerje med širino in dolžino je 2 : 3. Odlikovanjski Jurijev križ je rdeče obrobljen. Rdeča in bela barva v zastavi

²⁴ Dušan Voglar (prevod): Zastave sveta. Ljubljana: Slovenska knjiga, 1999. 113.

²⁵ Prav tam. 126.

²⁶ Prav tam. 164.

ste povzeti po znamenju oz. ogrinjalu malteških vitezov. Zgodovina: Malta je bila fevd malteških vitezov, tj. viteškega reda sv. Ivana, ki je nastal med križarskimi vojnami. Njihovo znamenje je bil značilni beli malteški križ na rdečem polju. Ti barvi so kasneje tudi prevzeli za sedanjo zastavo Malte.

Odlikovanjski Jurijev križ so dodali na ščit leta 1943, ko je britanski kralj Jurij VI. odlikoval otočane zaradi junaštva ob nemškem in italijanskem bombardiranju. Leta 1964 so modri pravokotnik, na katerem je bil križ, nadomestili z rdečo obrobo.²⁷

2.5.20 PORTUGALSKA

Portugalsko zastavo so sprejeli 30. junija 1911. Razmerje dolžine in širine je 2 : 3.

Zelena barva na zastavi opozarja na portugalskega raziskovalca princa Henrika Pomorščaka, rdeča barva pa pomeni revolucijo. Na sredini med zeleno in rdečo barvo pa je emblem, ki ponazarja pomembnost portugalske preteklosti. Beli ščit s petimi modrimi ščiti opozarja na Alfonza I., ki je 1139 postal prvi neodvisni kralj Portugalske. Sedem zlatih gradov pomeni širitev Portugalske z Alfonzovimi osvojitvami. Za ščitom je armilarij tj. stara astronomska in navigacijska naprava, ki ponazarja pomorska odkrivanja. Zgodovina: Republika je namesto stare modro-bele zastave uvedla novo, na kateri rdeča poudarja revolucijo, zelena pa portugalsko raziskovanje Zemlje v 15. in 16. stoletju, ko je imela vodilno vlogo na morju.²⁸

2.5.21 LUKSEMBURG

Luksemburška zastava je bila sprejeta leta 1848.

Uporablja se v razmerju 3 : 5.

Rdeča, bela in modra barva izvirajo iz vojvodskega grba iz 13. stoletja. Modra proga pa je svetlejša kot na nizozemski. Zgodovina: Luksemburg ni imel zastave do 1830, ko so domoljubi začeli nastopati z narodnimi barvami. Leta 1848 so se odločili za tribarvnico z vodoravno rdečo, belo in modro progo, toda zastava je bila uradno sprejeta šele leta 1972.

²⁷ Dušan Voglar (prevod): Zastave sveta. Ljubljana: Slovenska knjiga, 1999. 142.

²⁸ Prav tam. 137.

Tribarvnica je zelo podobna nizozemski, vendar je le nekoliko daljša in modra barva je svetlejša.²⁹

2.5.22 LITVA

Zastavo Litve so sprejeli 20. marca 1989. Razmerje širine in dolžine je 1 : 2.

Rumena v zastavi pomeni žito in rešitev iz stisk, zelena ponazarja gozdove in obnovljeno upanje, rdeča pa izraža pogum, domoljubje in kri, ki je bila prelita pri obrambi naroda. Hkrati pa je tudi bila barva srednjeveških praporov kraljestva Litve. Vse barve skupaj pomnijo rešitev, upanje in pogum. Zgodovina: Zastava je bila narejena že v času republike Litve (1918-1940). Po 1940 je bila zastava preganjana, 1989 so jo ponovno prevzeli za neodvisno Litvo.³⁰

2.5.23 LATVIJA

Dne 27. februarja 1990 je bila sprejeta zastava Latvije. Njeno razmerje je 1 : 2.

Bela barva naj bi spominjala na rjuho, v katero so zavili ranjenega latvijskega vodjo, rdeča naj bi pomenila kri ranjenega vodje. Hkrati rdeča tudi poudarja odločenost Latvijcev za ubranitev svobode, njihovo pripravljenost, da prelijejo srčno kri za svobodo. Zgodovina: Latvijska zastava je bila uradno sprejeta 1922, čeprav je bila v rabi že v 13. stoletju. Pod rusko oblastjo je bila uporaba latvijske zastave prepovedana.³¹

2.5.24 ČEŠKA

Zastava Češke je bila sprejeta 30. marca 1920. Razmerje širine in dolžine je 2 : 3. Moder trikotnik je bil vstavljen za razločevanje od poljske zastave. Modra pomeni Moravsko.

Bela in rdeča pa sta grbovni barvi Češke. Zgodovina: Prva češkoslovaška zastava je bila kombinacija le rdeče in bele. Bila je enaka kot poljska, zato so ji dodali moder trikotnik. V letu 1938, ko je bila Češkoslovaška žrtev

²⁹ Dušan Voglar (prevod): Zastave sveta. Ljubljana: Slovenska knjiga, 1999. 137.

³⁰ Prav tam. 118.

³¹ Prav tam. 117.

nacističnega osvajanja, je bila vsiljena nova zastava z vodoravno belo, rdečo in modro progo. Stara zastava je bila znova uvedena 1949.

Po ločitvi Češke in Slovaške leta 1993 so Čehi obdržali dotedanjo zastavo, ki zdaj ponazarja dve glavni deželi, Češko in Moravsko.³²

2.5.25 SLOVAŠKA

Dne 1. septembra 1992 je bila sprejeta zastava Slovaške. Njeno razmerje je 2 : 3.

Slovaško zastavo sestavljajo panslovanske barve (rdeča, bela in modra). Na zastavi se nahaja tudi državni grb, ki je pomaknjen k drogu. Zgodovina: Prve slovaške zastave, ki so bile uporabljene na Slovaškem pod ogrsko oblastjo, so bile podobne ruski v skladu z željo zatiranih Slovanov po ruski podpori. V času Hitlerjevega nadzora v letih 1939-1945 je bila v rabi bela, modra in rdeča tribarvnica s slovaškim grbom v sredini.

Leta 1993 so sprejeli belo, modro in rdečo tribarvnico z državnim grbom, pomaknjenim k drogu. V državnemu grbu so uporabljene barve starih slovaških zastav, na rdečem ščitu pa je bel patriarhov križ na modrih gorah.³³

2.5.26 POLJSKA

Poljska zastava je bila sprejeta 1. avgusta 1919. Razmerje med širino in dolžino je 5 : 8. Pod komunistično oblastjo od 1945 do 1989 je veljalo, da je rdeča znamenje socializma. Bela pomeni željo po miru. Zgodovina: Rdečo in belo barvo so na Poljskem uporabljali od 13. stoletja, čeprav sta postali uradni poljski barvi šele 1831. Vzeti sta iz državnega grba, ki je prvič opisan leta 1228. Dvobarvnica pa je bila sprejeta po 1. svetovni vojni. Navkljub rdeči barvi je belo-rdečo dvobarvnico oblast leta 1992 znova potrdila kot državno zastavo.³⁴

³² Dušan Voglar (prevod): Zastave sveta. Ljubljana: Slovenska knjiga, 1999. 154.

³³ Prav tam. 155.

³⁴ Prav tam. 119.

2.5.27 NIZOZEMSKA

Zastava Nizozemske je bila sprejeta 19. februarja 1937.

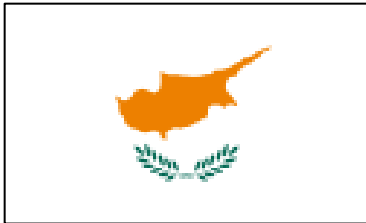
Razmerje je 2 : 3.

Modra in bela ter prvotna oranžna so bile grbovne barve

Viljema Oranskega. Prvotno oranžno je sredi 17. stoletja

nadomestila rdeča barva. Zgodovina: Prvi vladar nizozemske republike Združene province je bil Viljem Oranski, ki je vodil boj za odcepitev od Španije. Deloma iz spoštovanja do princa Viljema Oranskega so Nizozemci za prvo državno zastavo sprejeli tribarvnico z vodoravno oranžno, belo in modro progo, imenovano prinčeva zastava (prinsenvlag), katere barve so povzete po prinčevih grbovnihih barvah. Sredi 17. stoletja so določili rdečo barvo za uradno, namesto neobstoječe oranžne barve. Zastavo so uporabljali ves čas, čeprav jo je šele 1937 potrdil kraljevi odlok. Nizozemska zastava je bila prva revolucijska zastava, ki je imela močan vpliv daleč po svetu. Njene barve je prevzela Rusija za zastavo trgovske mornarice in pozneje Rusko carstvo.³⁵

2.5.28 CIPER

Ciprska zastava je bila sprejeta 16. 8. 1960. Razmerje med širino in dolžino je 3 : 5.

Lik otoka na beli zastavi naj bi bil bakrene barve, ki opozarja na staro ime Kypros, tj. bakrov otok, vendar je

največkrat rumen. Oljčni vejici pomenita mirno sožitje dveh narodnih skupnosti Turkov in Grkov. Zgodovina: Od leta 1571, ko je otok postal turški, so se začeli priseljevati Turki h Grkom, prvotnim prebivalcem otoka. Za zastavo, ki je bila sprejeta ob osamosvojitvi 1960, so izbrali simbole, ki naj bi spodbujali sožitje med sprtimi Turki in Grki, čeprav se želje niso uresničile. Po državnem udaru privržencev povezave z Grčijo so Turki leta 1974 zasedli severni del otoka. Leta 1985 so tam razglasili Turško republiko Severni Ciper. Na obeh delih otoka uporabljajo tudi turško oz. grško zastavo.³⁶

³⁵ Dušan Voglar (prevod): Zastave sveta. Ljubljana: Slovenska knjiga, 1999. 123.

³⁶ Prav tam. 178.

2.6 Podobnosti in razlike med evropskimi državnimi zastavami

Državna zastava Španije, Slovaške, Slovenije, Avstrije, Nizozemske, Madžarske, Luksemburga, Litve, Latvije, Estonije, Nemčije in Bolgarije ima tri vodoravno postavljene barvne proge. Romunija, Irska, Italija, Francija in Belgija pa imajo v svoji zastavah navpično postavljene tribarvnice.

Najpogostejša barva v zastavah je rdeča. Nahaja se na avstrijski, belgijski, bolgarski, češki, danski, francoski, italijanski, latvijski, litvijski, luksemburški, madžarski, malteški, nemški, nizozemski, portugalski, poljski, romunski, slovenski, slovaški, španski in na britanski zastavi. Na avstrijski, bolgarski, ciprski, češki, danski, estonski, finski, francoski, grški, irski, italijanski, latvijski, luksemburški, madžarski, malteški, nizozemski, poljski, slovaški, slovenski in na britanski zastavi se pojavi bela barva. Modro-belo-rdečo kombinacijo ima na svojih zastavah Francija, Velika Britanija, Nizozemska, Češka, Slovaška, Slovenija, Luksemburg.

Danska, finska, grška, latvijska, poljska, avstrijska in švedska zastava pa imajo le 2 različni barvi. Večina ostalih imajo 3 različne barve; izjema so Španija, Slovenija in Portugalska.

V svojih državnih zastavah imajo grb naslednje države: Malta, Portugalska, Slovaška, Slovenija in Španija. Križ se nahaja na danski, finski, grški, malteški, švedski in britanski. Veliko je tudi posebnih državnih zastav: češka zastava ima modri trikotnik, britanska zastava ima združena 2 križa, ciprska zastava ima na zastavi obliko otoka in 2 vejici, španska in portugalska zastava pa imata zanimiva grba.

3 EKSPERIMENTALNI DEL

Za potrebe naše raziskovalne naloge smo uporabile naslednje metode:

- zbiranje gradiva po literaturi,
- internet,
- anketni vprašalnik.

Večino literature smo našle v Knjižnici Črnomelj in Knjižnici Ivana Potrča Ptuj, veliko pa smo je zbrale tudi preko interneta. Ko smo zbrale vso literaturo, smo si naredile koncept našega raziskovanja državnih zastav EU.

Določile smo si cilje in hipoteze.

Naslednji korak, ki smo ga storile, je bila izdelava anketnega vprašalnika. Pri njegovi izdelavi smo imele v mislih predvsem naslednje kategorije raziskovanja: prepoznavanje zastav, izobešanje zastav, razlike med bandero in zastavo ter razlike in podobnosti med zastavami.

Anketni vprašalnik smo razdelile učencem OŠ Dragatuš, in sicer učencem od 5. do 9. razreda. Razdelile smo 70 vprašalnikov, kajti v petem razredu je 10 učencev, v sedmem 21, v osmem 21 in devetem 18 učencev. Vseh 70 vprašalnikov smo dobile vrnjenih (100 %). Na koncu smo vprašalnike obdelale in dobile rezultate, ki so predstavljeni v nadaljevanju.

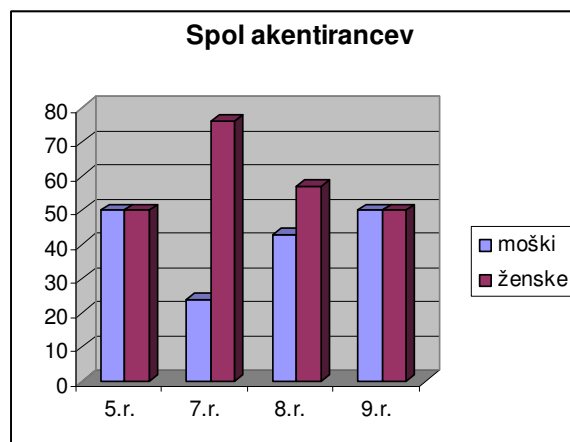
Z rezultati anketnega vprašalnika smo lahko potrdile ali ovrgle naše hipoteze, ki smo si jih zastavile pred raziskovanjem. Pomagale smo si tudi z internetom in literaturo. Kljub velikim težavam pri iskanju podatkov, smo našle nekaj spletnih povezav glede zastav. Podatke na spletnih straneh smo iskale tako doma kot tudi v šoli.

4 REZULTATI

Z obdelavo podatkov anketnega vprašalnika smo dobile naslednje rezultate:

Tabela 1: Spol anketirancev

f %	moški	ženske
5.r.	50	50
7.r.	24	76
8.r.	43	57
9.r.	50	50

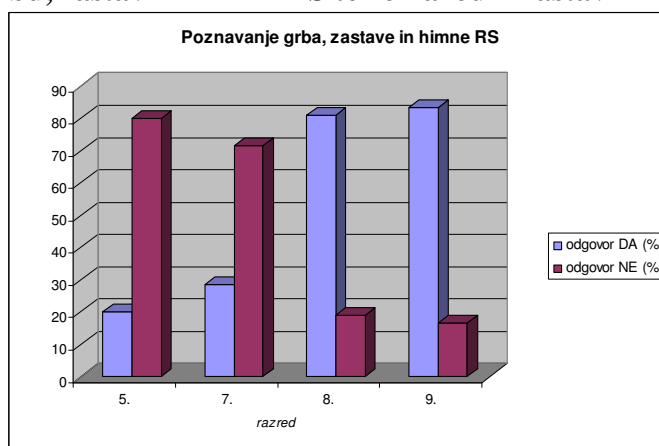

Graf 1: Spol anketirancev

Anketni vprašalnik je izpolnilo 70 anketirancev od petega do devetega razreda. V 5. razredu je 5 (50 %) učencev in 5 (50 %) učenk. V 7. razredu je 5 (24 %) učencev in 16 (76 %) učenk. V 8. razredu je 9 (43 %) učencev in 12 (57 %) učenk. V 9. razredu je 9 (50 %) učencev in 9 (50 %) učenk.

Tabela 2: Poznavanje zakona o grbu, zastavi in himni RS ter o narodni zastavi

Razred	DA (%)	NE (%)
5.	20	80
7.	28,5	71,5
8.	81	19
9.	83,3	16,7

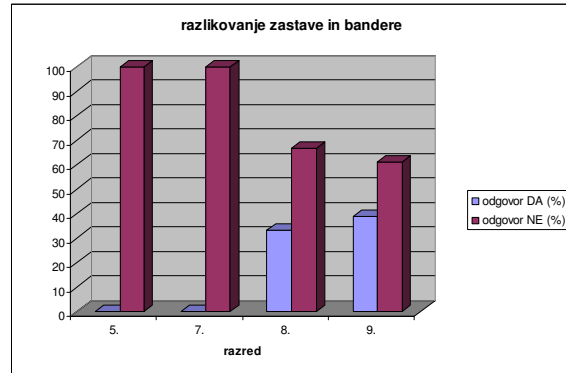

Graf 2: Poznavanje zakona o grbu, zastavi in himni RS ter o narodni zastavi

Pri poznavanju grba, zastave in himne RS vedo učenci 5.r. in 7.r. najmanj, medtem, ko vedo učenci 8.r. in 9.r. največ, kar je razumljivo, saj se z leti širi znanje in razgledanost človeka.

Tabela 3: Razlikovanje zastave in bandere

Razred	DA (%)	NE (%)
5.	0	100
7.	0	100
8.	33,3	66,7
9.	38,8	61,2

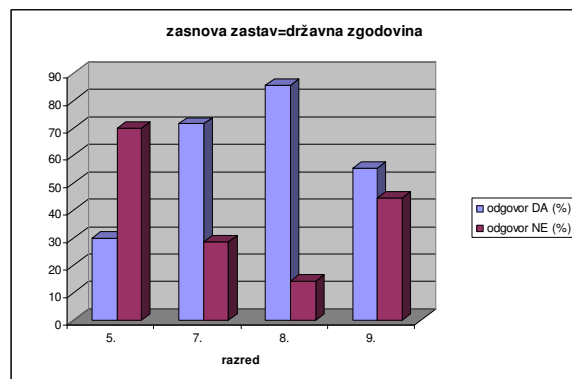

Graf 3: Razlikovanje zastave in bandere

Učenci 5.r. in 7.r. ne razlikujejo bandere in zastave. Učenci 8.r. in 9.r. pa to že razlikujejo, vendar ne veliko, saj jih še vedno več kot polovica ne pozna razlike. Iz tega grafa lahko opazimo, da se učencem zdita zastava in bandera enaki. Učenci 5. in 7.r. so prvič slišali za izraz bandera.

Tabela 4: Menijo, da so zastave zasnovane na podlagi državne zgodovine

Razred	DA (%)	NE (%)
5.	30	70
7.	71,5	28,5
8.	85,7	14,3
9.	55,5	44,5

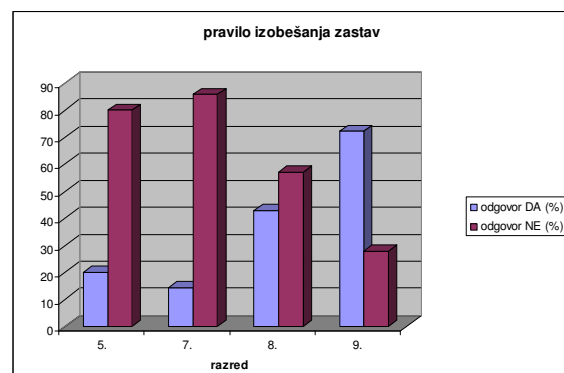

Graf 4: Menijo, da so zastave zasnovane na podlagi državne zgodovine

Da je zastava zasnovana na podlagi državne zgodovine, je največ učencev odgovorilo iz 7.r. in 8.r. V 5.r. jih kar 70 % meni, da temu ni tako. Presenetljivo pa so odgovorili učenci 9.r., saj jih samo 11 % več meni, da so zastave zasnovane na podlagi državne zgodovine.

Tabela 5: Pravila izobešanja zastav

Razred	DA (%)	NE (%)
5.	20	80
7.	14,2	85,8
8.	42,8	57,2
9.	72,2	27,8

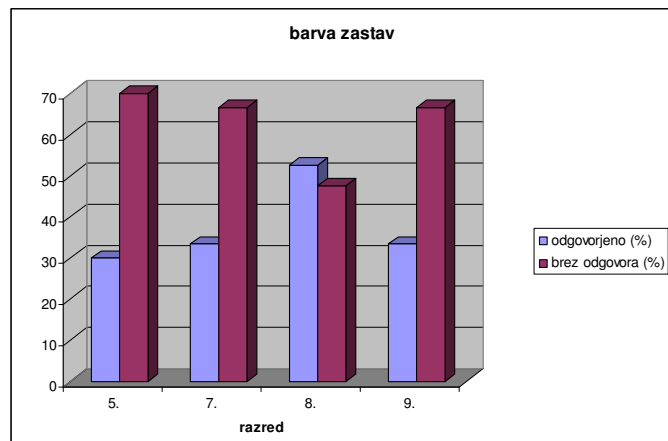
Graf 5: Pravila izobešanja zastav

Pravila izobešanja zastav najbolj poznajo učenci 9.r., nato 8.r., najmanj pa učenci 7.r. in 5.r. Najpogostejši odgovori učencev glede izobešanja zastav so naslednji:

5.r.	ob prazniku državljanov
7.r.	obešamo jih na dan državnosti; ko so kakšne prireditve; ko so slovenski prazniki
8.r.	ko se zastavo dviga, stojimo mirno in pojemo himno; obesiš jo na drog; ko je kraljica Anglije v palači, je zastava gor, ko je ni, je dol
9.r.	ob himni; ob državnih praznikih; volitvah; ob smrti je na pol droga

Tabela 6: Barva zastav

Razred	odgovorjeno (%)	brez odgovora (%)
5.	30	70
7.	33,4	66,6
8.	52,5	47,5
9.	33,4	66,6

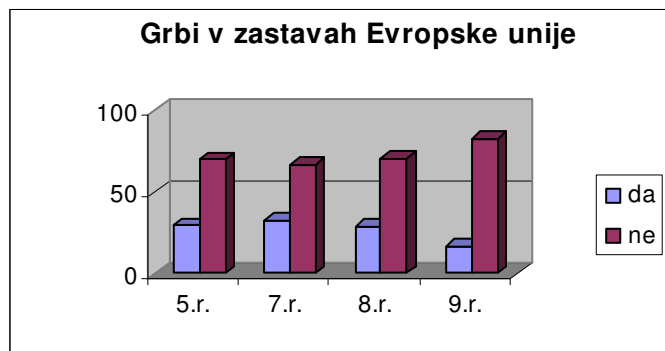
Graf 6: Barva zastav

Večina učencev ni podalo odgovora na peto vprašanje, ki se glasi: »Kaj misliš, po čem so zastave dobile barve?« Največ odgovorov so podali učenci iz 8.r. Učenci, ki so odgovorili, so podali pravilne odgovore, in sicer:

5.r.	po državnih značilnosti
7.r.	glede na značilnosti države
8.r.	po zgodovini, po drugih državah, po simbolu, po pomembnih dogodkih, po narodnosti
9.r.	po značilnostih države

Tabela 7: Grbi v zastavah Evropske unije

f%	da	ne
5.r.	30	70
7.r.	33	67
8.r.	29	71
9.r.	17	83

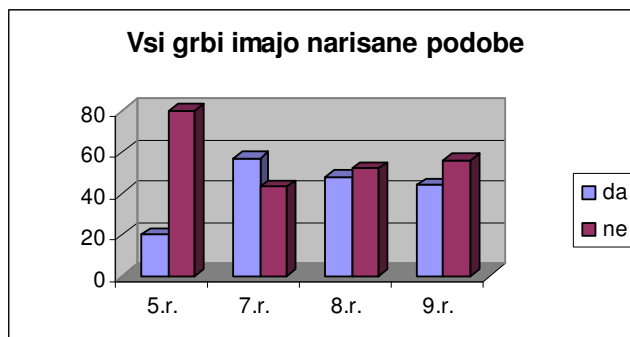

Graf 7: Grbi v zastavah Evropske unije

Največ učencev je odgovorilo, da nimajo vse evropske zastave grba, kar je tudi pravilno. Najboljše so odgovorili učenci 9. razreda (83 %). Najslabše pa je odgovoril 7. razred (67 %).

Tabela 8: Vsi grbi imajo narisane podobe

f%	da	ne
5.r.	20	80
7.r.	57	43
8.r.	48	52
9.r.	44	56

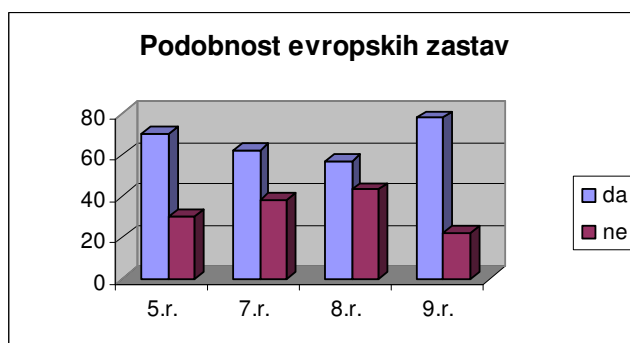

Graf 8: Vsi grbi imajo narisane podobe

Največ učencev je odgovorilo z ne (vsi grbi imajo narisane podobe), kar je napačno. V 5. razredu kar 80 % učencev. V 7. razredu je 57 % odgovorilo da, kar je seveda pravilno. 8. in 9. sta bila nekje na polovici; približno pol jih meni, da vsi grbi vsebujejo podobe, in približno toliko jih meni obratno.

Tabela 9: Podobnost evropskih zastav

f%	da	ne
5.r.	70	30
7.r.	62	38
8.r.	57	43
9.r.	78	22

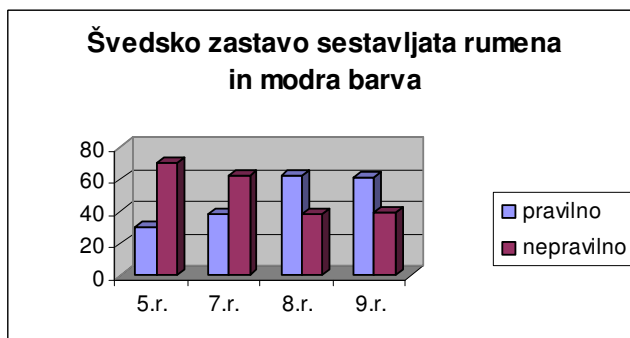

Graf 9: Podobnost evropskih zastav

Največ učencev je odgovorilo z da (evropske zastave so si podobne), kar je napačno. Največ učencev je napačno odgovorilo v 9. razredu (78 %), v 8. razredu je pa 43 % učencev odgovorilo pravilno.

Tabela 10: Švedsko zastavo sestavljata rumena in modra barva

f%	pravilno	nepravilno
5.r.	30	70
7.r.	38	62
8.r.	62	38
9.r.	61	39

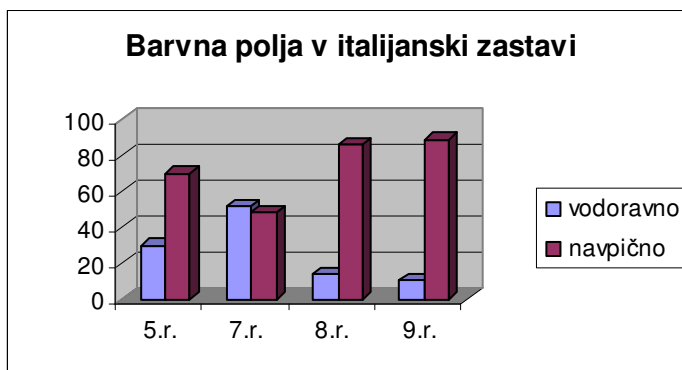

Graf 10: Švedsko zastavo sestavljata rumena in modra barva

Največ učencev je napačno odgovorilo v 5. razredu (70 %) in v 7. razredu (62 %). Najboljše pa je odgovoril 8. razred, saj je kar 62 % učencev odgovorilo pravilno v 9. razredu pa 61 % učencev.

Tabela 11: Barvna polja v italijanski zastavi

f%	vodoravno	navpično
5.r.	30	70
7.r.	52	48
8.r.	14	86
9.r.	11	89

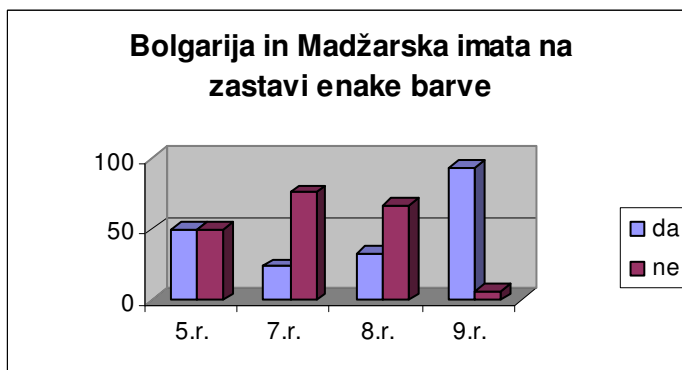

Graf 11: Barvna polja v italijanski zastavi

Večina učencev je odgovorilo pravilno. Največ učencev je pravilno odgovorilo v 9. razredu (89 %). V 7. razredu je pa največ učencev odgovorilo napačno (52 %).

Tabela 12: Bolgarija in Madžarska imata na zastavi enake barve

f%	da	ne
5.r.	50	50
7.r.	24	76
8.r.	33	67
9.r.	94	6

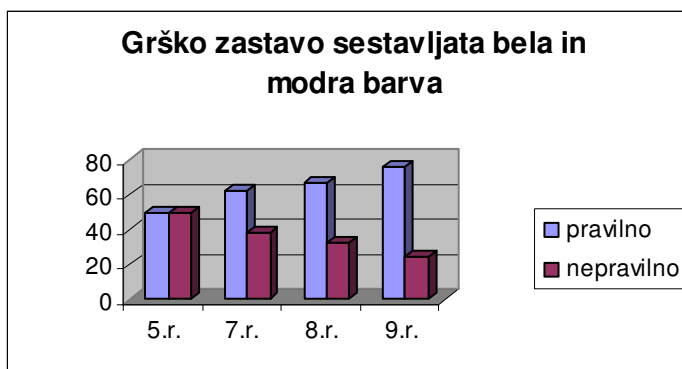

Graf 12: Bolgarija in Madžarska imata na zastavi enake barve

V 9. razredu je največ učencev odgovorilo z da (94 %) (Bolgarija in Madžarska imata na zastavi enake barve), kar je pravilno. Najslabše so odgovorili učenci v 7. razredu, saj je 76 % učencev odgovorilo napačno. Več kot pol se jih je zmotilo tudi v 8.r.

Tabela 13: Grško zastavo sestavljata bela in modra barva

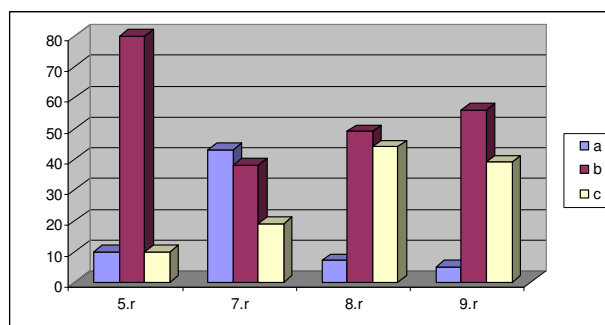
f%	pravilno	nepravilno
5.r.	50	50
7.r.	62	38
8.r.	67	33
9.r.	76	24

Graf 13: Grško zastavo sestavljata bela in modra barva

Večina učencev je odgovorilo pravilno. Največ učencev je pravilno odgovorilo v 9. razredu (76 %), najslabše pa so odgovorili učenci v 5. razredu (50 %).

Tabela 14: Pomen križa na grški zastavi

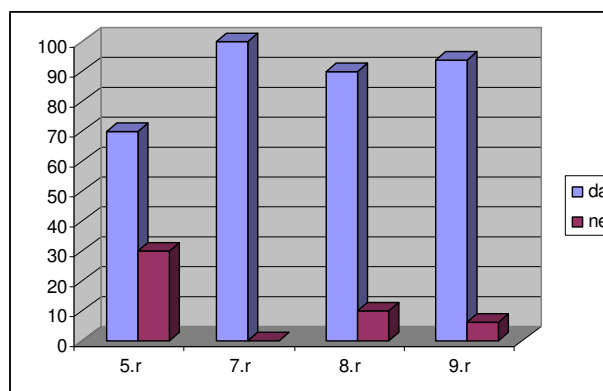
%	a	b	c
5.r.	10	80	10
7.r.	43	38	19
8.r.	7	49	44
9.r.	5	56	39

Graf 14: Pomen križa na grški zastavi

Pod a (znak Aleksandra Makedonskega) je odgovorilo največ učencev v 7. razredu (43 %), najmanj pa v 9. razredu (5 %). Pod b (krščanstvo) je obkrožilo največ učencev v 5. razredu (80 %), najmanj pa v 7. razredu (38 %). S c-jem (simbol boja proti Turkom) pa se je strinjalo največ učencev v 8. razredu (44 %), najmanj pa v 5. razredu (10 %). Najbolje so odgovorili učenci 5.r., nato 9.r., zatem 8.r., najslabše pa učenci 7.r.

Tabela 15: Barvi na avstrijski zastavi

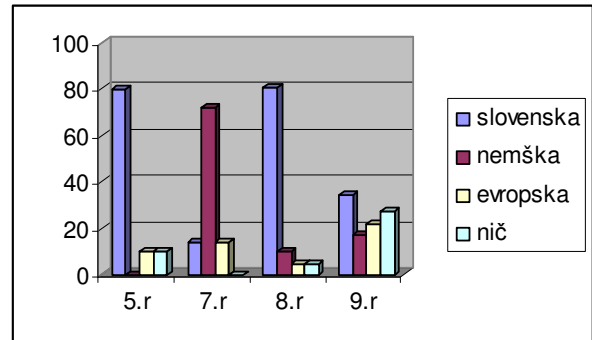
%	da	ne
5.r.	70	30
7.r.	100	0
8.r.	90	10
9.r.	94	6

Graf 15: Barvi na avstrijski zastavi

Največ učencev je odgovorilo z da (v avstrijski zastavi se nahajata bela in rdeča barva) v 7. razredu (100 %). V 5. razredu pa je obkrožilo največ učencev ne (30 %), kar je nepravilno. Večina učencev je odgovorilo pravilno.

Tabela 16: Prepoznavnost dveh zastav iz Evropske unije

%	slovenska	nemška	evropska	nič
5.r	80	0	10	10
7.r	14	72	14	0
8.r	81	9,6	4,7	4,7
9.r	34	17	22	27

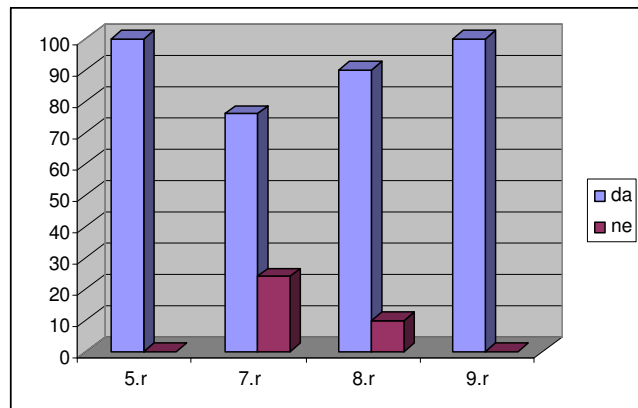

Graf 16: Prepoznavnost dveh zastav iz Evropske unije

Slovenska zastava je najbolj prepoznavna v 8. razredu (81 %) in 5.r. (80 %), najmanj pa v 7. razredu (14 %). Nemško zastavo najbolje prepoznajo učenci 7. razreda (72 %), najmanj pa učenci 5. razreda (0 %). Evropska zastava je najboljše prepoznavna v 9. razredu (22 %), najmanj pa v 8. razredu (4,7 %). Največ učencev, ki pa sploh niso spomnili nobene zastave, pa je bilo v 9. razredu (27 %).

Tabela 17: Podroben opis slovenske zastave

%	da	ne
5.r	100	0
7.r	76	24
8.r	90	10
9.r	100	0

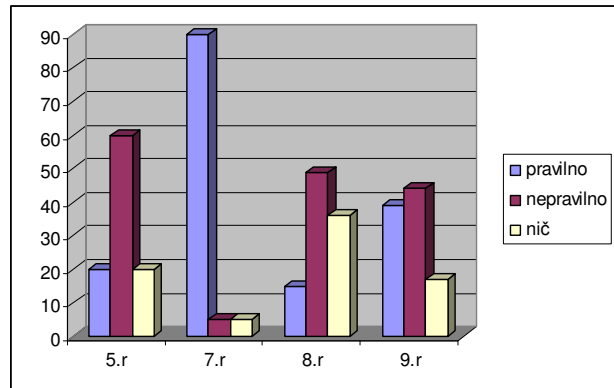

Graf 17: Podroben opis slovenske zastave

V 5. in v 9. razredu so vsi učenci (100 %) vedeli pravilno opisati slovensko zastavo, tudi v 8.r. jo zna pravilno opisati 90 % učencev. Kar 24 % učencev v 7. razredu pa sploh ni vedelo opisati slovenske zastave.

Tabela 18: Pomen zvezdic na evropski zastavi

%	pravilno	nepravilno	nič
5.r	20	60	20
7.r	90	5	5
8.r	15	49	36
9.r	39	44	17

Graf 18: Pomen zvezdic na evropski zastavi

Največ učencev je odgovorilo pravilno (12 zvezd ponazarja sklenjenost, enoto ...) v 7. razredu (90 %). V 5. razredu pa je največ učencev odgovorilo narobe (60 %). Presenetljiva je tudi slaba prepoznavnost zvezdic na evropski zastavi v 8. in 9. razredu, saj jih je v 8.r. le 15 % odgovorilo pravilno, v 9.r. pa 39 %.

5 RAZPRAVA

Na OŠ Dragatuš obiskuje predmetno stopnjo 70 učencev. Predvidevale smo, da učenci OŠ Dragatuš najbolj prepoznajo slovensko in evropsko zastavo. Na podlagi analize vprašalnika smo ugotovile, da je to res, saj najbolj prepoznajo slovensko in evropsko zastavo. Presenetljivo pa 7. razred bolje prepozna nemško zastavo kot evropsko zastavo. Zato potrjujemo hipotezo 1 (*Najbolj prepoznavni zastavi med učenci OŠ Dragatuš sta evropska in slovenska.*). Presenetila pa nas je slaba prepoznavnost evropske zastave v 8. in 9. razredu. V 8. razredu je le 15 % učencev odgovorilo pravilno na vprašanje o pomenu zvezdic na evropski zastavi, v 9. razredu pa le 39 %. Nasprotno pa je slovensko zastavo vedelo pravilno opisati velika večina učencev (vsi učenci 5. in 9. razreda ter 90 % učencev 8. razreda).

Menimo, da je večina evropskih zastav podobnih, saj jih ima večina iste barve in podobno postavljene barvne proge. Npr.: Romunija, Irska, Italija, Francija in Belgija imajo v svoji zastavi navpično postavljene tribarvnice; rdeča barva pa se nahaja na avstrijski, belgijski, bolgarski, češki, danski, francoski, italijanski, latvijski, litvijski, luksemburški, madžarski, malteški, nemški, nizozemski, portugalski, poljski, romunski, slovenski, slovaški, španski in na britanski zastavi. Z našim mnenjem se strinja večina anketirancev, saj pravijo, da so si evropske državne zastave podobne. Le malo anketirancev se z nami ne strinja. Tako potrjujemo hipotezo 2 (*Večina evropskih zastav si je podobnih.*).

Sklenile smo, da so zastave oblikovane na podlagi državne zgodovine. Npr.: angleško zastavo sestavljajo angleški Jurijev, škotski Andrejev križ in irski Patrikov križ. Te križe so združili ob združitvi Anglije, Irske in Škotske; na portugalski zastavi pa zelena barva opozarja na portugalskega raziskovalca princa Henrika Pomorščaka, rdeča barva pa pomeni revolucijo. Na sredini med zeleno in rdečo barvo pa je emblem, ki ponazarja pomembnost portugalske preteklosti. Z našim sklepom pa se strinja tudi večina anketirancev v 8. in 7. razredu, ki meni, da so zastave res zasnovane na podlagi zgodovinskih dogodkov. V 5. razredu pa se nepričakovano kar 70 % učencev ne strinja z nami. V 9. razredu je presenetljivo, saj jih samo 11 % več meni, da so zastave

zasnovane glede državne zgodovine. Zato potrjujemo hipotezo 3 (*Zastave so oblikovane na osnovi pomembnih zgodovinskih dogodkov.*).

Vse zastave Evropske unije nimajo grbov. Le Malta, Portugalska, Slovaška, Slovenija in Španija jih imajo. Na podlagi anketnega vprašalnika smo ugotovile, da se učenci strinjajo z nami, torej menijo, da večina evropskih zastav nima grbov. 9. razred je s kar 83 % odgovoril najbolje. V 7. razredu pa je 33 % učencev napačnega mnenja. S tem potrjujemo hipotezo 4 (*Vse zastave nimajo grbov.*).

Kot smo že zgoraj omenile, imajo le Malta, Portugalska, Slovaška, Slovenija in Španija grbe. In ti grbi imajo vsi narisane podobe. Torej je le v 7. razredu pravilno odgovorila večina (57 %) anketirancev. Ostali pa so mnenja, da vsi grbi nimajo narisanih podob. In sicer: 8. in 9. razred sta bila nekje na polovici; približno pol jih meni, da vsi grbi vsebujejo podobe, in približno toliko jih meni obratno. In tako ovržemo hipotezo 5 (*Večina grbov ima narisane podobe in ne samo barv.*), saj imajo vsi grbi evropskih zastav narisane podobe.

Zastava se izobesi: ob praznikih Republike Slovenije, ob uradnem prihodu voditelja tuje države ali pooblaščenega predstavnika mednarodne organizacije v R Slovenijo, na dan žalovanja, ki ga določi Vlada R Slovenije ... Na podlagi analize ankete smo ugotovile, da pravila izobešanja zastav najbolj poznajo učenci 9. razreda, nato 8. razred, najmanj pa učenci 7. in 5. razreda. Zato potrjujemo hipotezo 6 (*Vsi učenci OŠ Dragatuš poznajo pravila izobešanje zastav.*). Pričakovano smo ugotovile tudi, da zakon o grbu, zastavi in himni RS najbolj poznajo učenci 8. in 9. razreda.

V 17. členu zakona piše: Če je zastava izobešena na drogu, morajo biti barve zastave razporejene od zgoraj navzdol po temle vrstnem redu: bela, modra, rdeča; grb mora biti gledano od spredaj na levi strani zastave v levem zgornjem kotu. Če zastava visi navpično - kot bandera, potem naj bi bilo razmerje med širino in dolžino 1:6 ali celo 1:8. V tem primeru mora biti grb postavljen navpično, oziroma vzporedno z barvnimi polji zastave. Ko smo sklepale, velika večina anketirancev ni vedela razlike med zastavo in bandero. Učenci 5. in 7. razreda so prvič slišali za bandero, medtem ko 8. in 9. razred ne razlikuje bandere od zastave. Hipoteza 7 je potrjena (*Učenci OŠ Dragatuš ne poznajo razlike med zastavo in bandero.*).

6 ZAKLJUČEK

Zadovoljne smo z izbrano temo (zastave v Evropski uniji), saj smo se ob brskanju za podatki veliko novega naučile, spoznale smo stvari, za katere prej še nikoli nismo slišale ter se ob tem zelo zabavale. Delo smo si pravično razdelile na tri dele, ki smo ga opravile v šoli, večino pa tudi doma. Ob vsem tem nam je pomagala, svetovala, podpirala in nas motivirala, ko smo že obupale zaradi nezadostne količine literature, naša mentorica profesorica slovenščine Nataša Podhostnik.

Stvari, ki smo jih spoznale ob raziskovanju, so nam povečale splošno razgledanost in jih zlahka ne bomo pozabile.

Ugotovile smo tudi, da so vse zastave zasnovane glede na pravila zastavoslovja in grbi glede na grboslovje. Prav tako pa smo na novo ugotovile, da so zastave uporabljali že v antiki. V srednjem veku so zastave uporabljali za prepoznavanje grofje, carji, kralji ... Sedaj pa je njihov namen prepoznavanje države v svetu.

Res je, da nikoli še nismo slišale za zakon o grbu, zastavi in himni RS ter o narodni zastavi in za pravila izobešanja zastav. In sedaj, ko to vemo, se sprašujemo, koliko ljudi to pravzaprav sploh ve. Menimo, da bi lahko državljane poučili vsaj osnovne stvari pri izobešanju zastav.

Naše želje za vnaprej so, da bi se učenci OŠ Dragatuš in ostali, ki ste prebrali našo raziskovalno nalogo, malo pozanimali in bi izpopolnili svoje dosedanje znanje o evropskih državnih zastavah in o njihovem izobešanju.

Upamo, da je naš namen naloge (prikazati različnost državnih zastav in njihovo simboliko) uspel.

7 LITERATURA

1. Roger Gogala: Tisočletna govorica zastav. Ljubljana: Forma 7, 2002.
2. Slovar slovenskega knjižnega jezika. Ljubljana: DZS, 1998.
3. Dušan Voglar (prevod): Zastave sveta. Ljubljana: Slovenska knjiga, 1999.
4. http://www2.gov.si/zak/zak_vel.nsf/zakposop/1994-01-2392?OpenDocument
5. http://europa.eu/abc/symbols/emblem/index_sl.htm

Anketni vprašalnik

Smo mlade raziskovalke iz OŠ Dragatuš in delamo raziskovalno nalogo z naslovom *Zastave v Evropski uniji*. Namen naloge je prikazati različnost evropskih državnih zastav in njihovo simboliko. Lepo te prosimo za odgovore in mnenja. Anketa je anonimna, zato ni potrebno imeti pri odgovarjanju nobenih pomislekov, tudi če se ti bo zdelo katero vprašanje kakorkoli kočljivo.

Anketo izpolni tako, da obkrožiš črko pred odgovorom, ki se ti zdi najbolj primeren, oziroma odgovor tudi dopolniš s svojim mnenjem, kjer je to zahtevano. Hvala za sodelovanje!!!

Polona Gorše, Eva Plut, Urška Štrekelj

Spol (obkroži): Ž M
Razred: _____

1. Ali si že kdaj slišal-a za zakon o grbu, zastavi in himni Republike Slovenije ter o narodni zastavi ?

DA NE

2. Ali prepoznaš razliko med zastavo in bandero?

DA NE

3. Meniš, da so zastave zasnovane na podlagi državne zgodovine?

DA NE

4. Ali poznaš vsaj eno pravilo izobešanja zastav?

DA NE

Če DA, ga napiši. _____

5. Kaj misliš, po čem so zastave dobile barve?

6. Imajo vse zastave v Evropski uniji grb?

DA NE

7. Imajo vsi grbi narisane podobe?

DA NE

8. Meniš, da si je večina evropskih zastav podobnih?

DA

NE

9. Kateri barvi sestavljata švedsko zastavo?

zelena bela rumena rdeča modra

10. Ali so barvna polja v italijanski zastavi postavljena vodoravno ali navpično?

VODORAVNO

NAVPIČNO

11. Ali imata Bolgarija in Madžarska na zastavi enake barve?

DA

NE

12. Kateri dve barvi ima na zastavi Grčija?

zelena bela rumena rdeča modra

13. Kaj pomeni križ na grški zastavi?

- a) znak Aleksandra Makedonskega
- b) krščanstvo
- c) simbol boja Grkov proti Turkom

14. Ali ima avstrijska zastava obe barvi: rdečo in belo?

DA

NE

15. Kateri dve zastavi iz Evropske unije sta najbolj prepoznavni v Sloveniji?

16. Ali veš opisati slovensko zastavo?

DA

NE

Če DA, jo opiši. _____

17. Kaj ponazarja 12 zvezdic na evropski zastavi?
